

Eigenaar Joost Ellenbroek: 'We dachten altijd: we hebben een camping in de natuur. Maar het moest zijn: we hebben natuur waar een camping in ligt.' Bron: Rob Baas.



‘Als we het landschap niet eerst begrijpen, verliezen we de ziel van deze plek’

Op natuurcamping De Lemeler Esch draait duurzaamheid om keuzes die zichtbaar zijn in elke grasspriet en bloem

De Lemeler Esch, 15 hectare groot met 187 ruim opgezette plekken, werd op 16 januari dit jaar bekroond met de Europese PinCamp-award voor ‘Meest duurzame en milieubewuste camping’. Het is het resultaat van vier jaar intensief nadenken, herinrichten en vooral: leren kijken naar het landschap zelf. Eigenaar Joost Ellenbroek, die het bedrijf van zijn ouders overnam, spreekt erover met een mengeling van nuchterheid en overtuiging. ‘We moesten terug naar de basis. Niet beginnen met een camping, maar met het landschap.’

Auteur: Karlijn Raats

Op de flank van de Lemeler- en Archemerberg heeft een familiecamping zich ontwikkeld tot een voorbeeld van hoe recreatie en natuur elkaar kunnen versterken. De wind strijkt over het open veld terwijl eigenaar Joost Ellenbroek met grote passen vooruitloopt, af en toe stoppend om iets aan te wijzen. ‘We zitten hier tegen Natura 2000-gebied aan, met de Archemerberg en Lemelerberg letterlijk naast ons. Dan kun je niet denken: we maken er even een standaard camping van.’ Een eerder advies om meer plekken te creëren wees hij daarom af. ‘Als we dat doen, raken we kwijt waarvoor mensen hier komen. De rust, de ruimte, de natuur. Dat is geen marketingterm, dat is de kern.’

Eerst het landschapsontwerp, daarna pas de camping

Ellenbroek beschrijft hoe een landschapsarchitect de problemen in kaart bracht: wateroverlast bij hevige regen, hittestress in open velden,

gebrek aan schaduw en verstoring van natuurlijke stromingen. ‘Dat was echt een kantelpunt. We dachten altijd: we hebben een camping in de natuur. Maar het moest zijn: we hebben natuur waar een camping in ligt.’ Hij wijst naar de glooiingen in het terrein. ‘Alles wat je hier ziet, is bedoeld om water vast te houden of juist af te remmen. Gras speelt daarin een hoofdrol. Het neemt water op, houdt de grond vast en voorkomt erosie vanaf de berg.’

Voor de inheemse vegetatie rond en tussen de grasvelden koos de camping voor een historische basis uit de periode 1800-1870. De bomen, heesters, lange grassen en bloemen die hier toen groeiden, zijn teruggebracht. De grasvelden zijn ingezaaid met Recover 2-gras van Advanta. In het najaar worden kale plekken bijgewerkt met snelkiemend Westerwolds gras, zodat het geheel zich blijft herstellen zonder het natuurlijke karakter te verliezen. De velden zijn autovrij zodat het

ACHTERGROND



gras optimaal groeit. 'Dit is geen stadiongras,' zegt Ellenbroek, terwijl hij in de grond roert om het wortelpakket te laten zien. 'Het gras is sterk, groeit diep en kan tegen betreding.'

Inheemse gras- en bloemenzones slingeren als eilandjes door het terrein, rond nieuw aangeplante bomen en bestaande oude exemplaren, maar ook langs speeltoestellen. In maart 2025 zijn de zones ingezaaid door Ekaton en vervolgens met gps vastgelegd. Een landschapsarchitect tekende ze bewust niet strak uit, zodat ze ogen alsof ze er altijd al lagen. Over de camping verspreid staan informatieborden over de cultuurhistorie per veld en de aangebrachte inheemse aanplant. Dezelfde informatie kunnen gasten vinden in een speciale app.

Uitdagingen in de landschapsaanleg

Hoewel de bodem bekendstaat als schraal zand, zorgde het vroegere gebruik met wisselteelt juist voor een vette onderlaag, waardoor de grond bij bewerking ging smeren. Omdat de velden onderaan de berg liggen, dreigde bovendien uitspoeling. Daarom zijn op een specifiek veld keverbanken aangelegd om water af te remmen en vast te houden. 'Van die erosie hebben we geleerd: we laten het gras nu langer staan,' zegt Ellenbroek.

Bloemrijke eilandjes

Op de camping laat Ellenbroek verschillende grasvelden zien: Archemerheide, Boomgaard, Bloemenweide en De Akker. De verspreid liggende eilandjes van bloemen en hoger gras

liggen maximaal tien meter uit elkaar. Dat is volgens hem de afstand waarop insecten nog effectief voedsel zoeken.

Hij loopt een van de zones in en duwt het gras opzij. De eilandjes met Staygreen 4 Grass en Staygreen 9 Bloemrijk - inheemse mengsels van Advanta - liggen er nu een jaar en beginnen zich zichtbaar te ontwikkelen. Onder het bladerdek krioelt het van leven: spinnen, torren, kleine vliegjes en de ingang van een muizenhol. 'Dit is wat je wilt. Leven op alle niveaus.' Hij wijst naar pinksterbloem, klaver en boerenwormkruid. 'Dat laatste helpt tegen muggen. We hadden eerst veel last van wespen, vliegen en muggen. Dat los je niet op door te bestrijden. Je moet het systeem herstellen. Door meer variatie aan te brengen, trek je natuurlijke vijanden aan. Die houden elkaar in balans.' De bloemrijke zones blijven tot het najaar hoog staan. 'Ze geven niet alleen biodiversiteit, maar werken ook als een natuurlijke haag.'

Proefondervindelijk beheren

Niet alles in het beheer ging in één keer goed, benadrukt Ellenbroek. 'We hebben geleerd dat je na het zaaien moet blijven beheren. Maaien is cruciaal. Laat je het te lang, dan neemt gras het over en krijgen kruiden geen kans.' Hij wijst naar een stuk veld waar te laat werd gemaaid. Op andere delen experimenteert hij met wieden en omploegen om meer organisch materiaal en bodemleven te stimuleren. 'Het blijft proefondervindelijk; ik durf niet te zeggen dat dit dé methode is.'

Langs een hoge composthoop, tegelijk een insectenplek, lopen we naar de oudere bloemenweides waar campinggasten vaak bloemen komen plukken. Ze zijn afgelopen najaar doorgezaaid. Soms maait Ellenbroek deze bloemenweides gefaseerd. 'Door verschillen in temperatuur en hoogte creëer je meerdere habitats op één veld.'

Aan het einde van de rondgang vat Ellenbroek zijn aanpak samen: 'Wat we hier doen, is niet ingewikkeld. Het vraagt alleen dat je anders kijkt. Niet: hoe benut ik deze grond optimaal? Maar: wat heeft het landschap nodig om goed te functioneren?'



Ellenbroek bij een keverbank: 'De bloemrijke zones bieden biodiversiteit en werken als natuurlijke haag'



BE SOCIAL
Scan, lees & deel!